

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. sausio 25 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas), Donato Šerno (pranešėjas) ir Jūratės Varanaukaitės, teismo posėdyje kasacinio rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo **taikos sutarties patvirtinimo klausimą** civilinėje byloje pagal atsakovo A. K., uždarosios akcinės bendrovės „Vitera Baltic“ ir uždarosios akcinės bendrovės „Jonvalda“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. liepos 7 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės uždarosios akcinės bendrovės „Agrosfera“ ieškinį atsakovams A. K., uždarajai akcinei bendrovei „Vitera Baltic“ ir uždarajai akcinei bendrovei „Jonvalda“ dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais, restitucijos taikymo ir žalos atlyginimo priteisimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Kasacinėje byloje sprendžiamas taikos sutarties tvirtinimo klausimas.
- Ieškovė (toliau – ir ieškovė arba bendrovė) prašė teismo pripažinti negaliojančiomis: 2017 m. lapkričio 7 d. tiekimo sutartį; 2018 m. gruodžio 19 d. šimtinės distribucijos sutartį ir jos 2019 m. liepos 22 d. pakeitimą; 2019 m. sausio 18 d. distribucijos sutartį ir jos 2019 m. liepos 22 d. pakeitimą, sudarytus tarp UAB „Agrosfera“ ir UAB „Vitera Baltic“; taikyti dalinę dvišalę restituciją; priteisti solidariai iš atsakovo A. K. ir UAB „Vitera Baltic“ 328504,80 Eur turinės žalos atlyginimą ir 5 procentų (iš A. K.) bei 6 procentų (iš UAB „Vitera Baltic“) metines palikanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo; priteisti solidariai iš A. K. ir UAB „Jonvalda“ 6818,88 Eur turinės žalos atlyginimą ir 5 procentų (iš A. K.) bei 6 procentų (iš UAB „Jonvalda“) metines palikanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo; priteisti iš A. K. 62 746,68 Eur turinės žalos atlyginimą ir 5 procentų dydžio metines palikanas už priteistą sumą nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo dienos.
- Ieškovė UAB „Agrosfera“ nurodė, kad ji įsteigta ir rinkoje pradėjo veikti 2009 m. Bendrovės vienasmenio valdymo organo (ir bendrovės valdybos nario) pareigas iki 2019 m. gruodžio 6 d. ėjo A. K., kuris buvo ir vienas iš galutinių bendrovės naudos gavėjų, kadangi jam kartu su susijusiais asmenimis per kontroliuojamą Estijos bendrovę „Agromeri“ nuosavybės teise priklausė 40 proc. bendrovės akcijų. 2019 m. lapkričio 21 d. A. K. atsisakė iš ieškovės direktoriaus ir valdybos nario pareigų, o bendrovės valdyba 2019 m. gruodžio 6 d. atšaukė jį iš bendrovės direktoriaus pareigų. 2020 m. pradžioje bendrovei tapo žinoma apie A. K. netinkamo valdymo veiksmus, bendrovės įstatų (2018 m. kovo 14 d. redakcija), sutartinių dokumentų bei teisės aktų, įtvirtinančių juridinio asmens valdymo organo nario pareigas, pažeidimus, dėl kurių ieškovei buvo padaryta didelė žala. Atsakovas, kaip bendrovės vadovas, nuo 2017 m. iki 2019 m. gruodžio 6 d. bendrovės vardu sudarinėjo ir vykdė distribucijos sutartis dėl specializuotų trąšų pirkimo su savo tiesiogiai kontroliuojamomis įmonėmis, tarp jų ir su UAB „Vitera Baltic“. Distribucijos sutartys buvo sudarytos ir vykdytos ignoruojant tikrąjį bendrovės įprastinės veiklos trąšų poreikį, pažeidžiant bendrovės įstatų 7.3.6 ir 7.3.8 punktuose įtvirtintus reikalavimus dėl susijusių asmenų sandorių gauti privalomą bendrovės valdybos pritarimą, šiomis sutartinėmis nustatyti bendrovei akivaizdžiai nenaudingi ir rinkos sąlygų neatitinkantys įsipareigojimai.
- A. K., negavęs privalomo bendrovės valdybos pritarimo, sudarė sutartį su susijusiu asmeniu UAB „Jonvalda“ dėl prabangaus automobilio nuomos, šia sutartimi bendrovė įsipareigojo kas mėnesį UAB „Jonvalda“ mokėti 1400 Eur nuomos mokesčių. Dėl nurodytos sutarties sudarymo ieškovei patyrė 6818,88 Eur nuostolių.
- Ieškovė taip pat prašė taikyti A. K. civilinę atsakomybę ir priteisti 62 746,68 Eur žalos atlyginimo, susijusio su „Agriv“ sutartimi, egzistuojant visoms A. K. civilinės atsakomybės sąlygoms.

II. Pirmosios ir apelininės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

- Kauno apygardos teismas 2021 m. spalio 5 d. sprendimu ieškinį atmetė, konstatavęs, kad ieškovė neprodė ieškinio reikalavimų pagrįstumo.
- Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2022 m. liepos 7 d. sprendimu panaikino Kauno apygardos teismo 2021 m. spalio 5 d. sprendimą ir priėmė naują sprendimą – ieškovės ieškinį tenkino iš dalies. Pripažino negaliojančiomis ieškoves ir atsakovės UAB „Vitera Baltic“ sudarytas sutartis: 2017 m. lapkričio 7 d. tiekimo sutartį; 2018 m. gruodžio 19 d. šimtinės distribucijos sutartį ir jos 2019 m. liepos 22 d. pakeitimą; 2019 m. sausio 18 d. distribucijos sutartį ir jos 2019 m. liepos 22 d. pakeitimą, nuo jų sudarymo momento. Taipė restituciją – priteisė ieškovei iš atsakovės UAB „Vitera Baltic“ 89 069,65 Eur pagal negaliojančiomis pripažintas sutartis sunokėtas lėšas, 6 procentų metines procesines palikanas; įpareigojo ieškovę grąžinti atsakovei UAB „Vitera Baltic“ pagal negaliojančiomis pripažintas sutartis pagamintą produkciją. Priteisė solidariai iš atsakovo A. K. ir UAB „Vitera Baltic“ 328 504,80 Eur turinės žalos atlyginimą ir 5 procentų (iš A. K.) bei 6 procentų (iš UAB „Vitera Baltic“) metines procesines palikanas. Priteisė ieškovei iš atsakovo A. K. 62 746,68 Eur turinės žalos atlyginimą ir 5 procentų metines procesines palikanas už priteistą sumą. Priteisė ieškovei solidariai iš atsakovo A. K. ir UAB „Jonvalda“ 4018,88 Eur turinės žalos atlyginimą ir 5 procentų (iš A. K.) bei 6 procentų (iš UAB „Jonvalda“) metines procesines palikanas už priteistą sumą. Kitą ieškinio dalį atmetė. Atitinkamai paskirsė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

- Kasaciniu skundu atsakovai prašė panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. liepos 7 d. sprendimą ir palkiti nepakeistą Kauno apygardos teismo 2021 m. spalio 15 d. sprendimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
 - apelininės instancijos teismas pažeidė Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 1.91 straipsnio 1 dalį ir nukrypo nuo šiuo klausimu formuojamos kasacinio teismo praktikos;
 - apelininės instancijos teismas neteisingai taikė [CK 1.82 straipsnio](#) 1 dalį ir nukrypo nuo šiuo klausimu formuojamos kasacinio teismo praktikos;
 - apelininės instancijos teismas peržengė bylos ir apeliacinio skundo ribas;
 - apelininės instancijos teismas pažeidė [CK](#) 6.145 straipsnį ir kasacinio teismo praktikoje nustatytas restitucijos taisykles;
 - apelininės instancijos teismas pažeidė civilinės atsakomybės taikymo taisykles;
 - apelininės instancijos teismas nepagrįstai taikė atsakovei civilinę atsakomybę ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, aiškinančios verslo sprendimų priėmimo taisyklę;
 - apelininės instancijos teismas, spręsdamas dėl žalos atlyginimo, sudarius automobilio nuomos sutartį, netinkamai nustatė ginčo objektą, peržengė bylos nagrinėjimo ribas ir neteisingai nustatė rinkos kainą;
 - apelininės instancijos teismas pažeidė įrodymų vertinimo taisykles ir nukrypo nuo šiuo klausimu formuojamos kasacinio teismo praktikos;
 - apelininės instancijos teismas pažeidė bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisykles.
- Ieškovė prašė atmesti atsakovų kasacinį skundą ir palkiti nepakeistą Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. liepos 7 d. sprendimą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
 - apelininės instancijos teismas pagrįstai pripažino, kad distribucijos sutartys yra negaliojančios dėl piktavališko susitarimo ([CK 1.91 straipsnio](#) 1 dalis);
 - apelininės instancijos teismas, įvertinęs kasacinio teismo praktikoje plėtojamas [CK 1.82 straipsnio](#) taikymo sąlygas, pagrįstai pripažino, kad distribucijos sutartys yra negaliojančios kaip sudarytos *ultra vires* (viršijus įgaliojimus);
 - apelininės instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad distribucijos sutartys buvo akivaizdžiai nenaudingos ir žalingos bendrovei;
 - apelininės instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė restituciją reglamentuojančias teisės normas;
 - apelininės instancijos teismas tinkamai aiškino ir taikė civilinę atsakomybę reglamentuojančias teisės normas ir pagrįstai konstatavo, kad A. K., sudarydamas ir vykdydamas distribucijos sutartis, atliko neteisėtus veiksmus. Įvertinęs teisės aktuose įtvirtintus fiduciarines pareigas ir kasacinio teismo praktikoje išplėtotą jų turinį bei atliktą įrodymų vertinimą, apelininės instancijos teismas pagrįstai konstatavo, kad A. K. pažeidė bendrovės vadovo fiduciarines pareigas;
 - apelininės instancijos teismas tinkamai kvalifikavo žalą ir nustatė teisingą žalos dydį;
 - apelininės instancijos teismas, priteisdamas žalos atlyginimą iš A. K. dėl „Agriv“ sutarties sudarymo, tinkamai aiškino ir taikė verslo sprendimų priėmimo taisyklę, pagrįstai pripažino, kad A. K., sudarydamas „Agriv“ sutartį, pažeidė verslo sprendimų priėmimo taisyklę;
 - apelininės instancijos teismas, priteisdamas žalos atlyginimą solidariai iš A. K. ir UAB „Jonvalda“ už prabangios transporto priemonės nuomą, nepažeidė bylos nagrinėjimo ribų;
 - apelininės instancijos teismas, vadovaudamasis proceso teisės normomis ir kasacinio teismo suformuota teismų praktika, tinkamai įvertino visus byloje esančius įrodymus ir įrodinėjimo taisyklių nepažeidė;
 - apelininės instancijos teismas nepažeidė Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) normų, reglamentuojančių bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisykles.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl taikos sutarties patvirtinimo

- Šalys 2023 m. sausio 20 d. pateikė teismui prašymą patvirtinti taikos sutartį, civilinę bylą Nr. e3K-3-38-421/2023 bei kasacinį procesą nutraukti, grąžinti atsakovei UAB „Vitera Baltic“ 75 proc. už kasacinio skundo nagrinėjimą sumokėto žyminio mokesčio. Prašymą pasirašė visos ginčo šalys. Prie taikos sutarties pridėtas mokėjimo nurodymas, kuris patvirtina, kad UAB „Vitera Baltic“ 2023 m. sausio 20 d. mokėjimu nurodymu Nr. 3147 sumokėjo ieškovei UAB „Agrosfera“ 180 000 Eur.
- Šalių procesinė teisė užbaigti bylą taikos sutartimi yra dispozityvumo principo civiliniame procese išraiška, ji gali būti įgyvendinama bet kurioje civilinio proceso stadijoje ([CPK](#) 42 straipsnio 1 dalis, 140 straipsnio 3 dalis). Bylos šalims pateiktus taikos sutartį dėl teismo ginčo dalyko, teismas turi patikrinti, ar nėra [CPK 42 straipsnio](#) 2 dalyje nurodytų aplinkybių, dėl kurių negalima tvirtinti taikos sutarties. Teismas netvirtina šalių taikos sutarties, jeigu jos patvirtinimas prieštarautų imperatyviosios įstatymų normoms ar viešajam interesui.
- Iš bylos šalių pateiktos taikos sutarties turinio teisėjų kolegija neturi pagrindo spręsti apie ją sudariusių asmenų valios išraiškos ydingumą. Sutarties 7 punkte šalys patvirtino, kad joms žinomos bei suprantamos taikos sutarties

sudarymo, patvirtinimo ir civilinės bylos nutraukimo pasekmės, t. y. kad nutraukus bylą vėl kreiptis į teismą dėl ginčo tarp šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu neleidžiama, taikos sutartį patvirtinus teismui ir įsiteisėjus nutarčiai, kuria ji buvo patvirtinta, ši taikos sutartis šalims turės galutinio teismo sprendimo (lot. *res judicata*) galią. ([CPK 293 straipsnio](#) 5 punktas, 294 straipsnio 2 dalis, [CK 6.985 straipsnis](#)).

13. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad, nenustačius [CPK 42](#) straipsnio 2 dalyje nurodytų aplinkybių, užkertančių kelią tvirtinti taikos sutartį, šalių 2023 m. sausio 19 d. sudaryta taikos sutartis patvirtinama. Patvirtinus šalių sudarytą taikos sutartį, pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesiniai sprendimai panaikintini ir civilinė byla nutraukina ([CPK 293](#) straipsnio 5 punktas, 359 straipsnio 1 dalies 6 punktas). Rašytinės taikos sutarties tekstas pridedamas prie bylos.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

14. Taikos sutarties 5 punktu šalys susitarė, kad atsisako savo reikalavimų atlyginti bet kokias patirtas procesines išlaidas. Dėl šios priežasties šalių patirtų bylinėjimosi išlaidų atlyginimo klausimas nespreštinas.
15. Pagal [CPK 87 straipsnio](#) 2 dalį, jeigu byla, patvirtinus taikos sutartį, užbaigiama ją nagrinėjant apeliacine ar kasacine tvarka, grąžinama 100 procentų žyminio mokesčio, sumokėto už apeliacinį ar kasacinį skundą, kai byla užbaigiama iki bylos nagrinėjimo iš esmės pradžios.
16. Atsakovė UAB „Vitera Baltic“ prašo grąžinti 75 proc. už kasacinį skundą sumokėto žyminio mokesčio. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį, kad žyminio mokesčio atsakovai už kasacinį skundą nemokėjo vadovaudamiesi [CPK 83](#) straipsnio 1 dalies 8 punktu, todėl atsakovei žyminis mokestis nėra grąžinamas.
17. Taikos sutarties 6 punktu šalys susitarė, kad atsakovė UAB „Vitera Baltic“ įsipareigoja atlyginti išlaidas, susijusias su teismo procesinių dokumentų įteikimu, jeigu tokių atsirastų.
18. Nagrinėjami atvejo išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, kasaciniame teisme nesudarė, tačiau bylą nagrinėjant pirmosios instancijos teisme patirta 28,90 Eur su procesinių dokumentų įteikimu susijusių išlaidų ([CPK 88](#) [straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Vadovaujantis šalių sudarytos taikos sutarties 6 punktu, šios išlaidos valstybei priteistinos iš atsakovės UAB „Vitera Baltic“.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 140 straipsnio 1, 3 dalimis, 293 straipsnio 5 punktu, 340 straipsnio 5 dalimi, 359 straipsnio 1 dalies 6 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. liepos 7 d. sprendimą ir Kauno apygardos teismo 2021 m. spalio 5 d. sprendimą.

Patvirtinti ieškovės likviduojamos uždarnosios akcinės bendrovės „Agrosfera“ (j. a. k. 302348275) ir atsakovų A. K. (a. k. duomenys neskelbtini), uždarnosios akcinės bendrovės „Vitera Baltic“ (j. a. k. 302415400) ir uždarnosios akcinės bendrovės „Jonvalda“ (j. a. k. 235923750) 2023 m. sausio 19 d. taikos sutartį, sudarytą šiomis sąlygomis:

1. Atsakovė UAB „Vitera Baltic“ įsipareigoja per 5 dienas nuo šios taikos sutarties pasirašymo dienos sumokėti ieškovei 180 000 (vieno šimto aštuoniasdešimt tūkstančių) Eur kompensaciją, pervedama ją į ieškovės banko sąskaitą Nr. LT227044090103594779, esančią AB SEB banke.
2. Atsakovei UAB „Vitera Baltic“ nustatytais terminais ir tvarka nesumokėjus šios taikos sutarties 1 punkte nurodytos pinigų sumos ieškovei ar sumokėjus ne visą pinigų sumą, ši taikos sutartis netenka galios ir laikoma nesudaryta bei nėra teikiama teismui tvirtinti.
3. Atsakovei UAB „Vitera Baltic“ tinkamai įvykdžius šios taikos sutarties 1 punkto sąlygą ir teismui patvirtinus šią taikos sutartį, bus laikoma, kad šalys atsisakė visų savo reikalavimų ir procesinių prašymų, kurie nagrinėjami byloje, ir neturi viena kitai jokių reikalavimų (įskaitant ir dėl restitucijos ar sumų priteisimo), nenurodytų taikos sutartyje. Šalys konstatuoja, kad visi jų sudaryti sandoriai yra negaliojantys ir pasibaigę.
4. Iki taikos sutarties patvirtinimo teisme ieškovė neturi teisės pagal šią taikos sutartį gauti sumos skirstyti kreditoriams ar ją išleisti bet kokia kita forma.
5. Šalys atsisako savo reikalavimų atlyginti bet kokias patirtas procesines išlaidas.
6. Proceso išlaidas, susijusias su teismo procesinių dokumentų įteikimu, jeigu tokių atsirastų, atlygins atsakovė UAB „Vitera Baltic“.
7. Šalys patvirtina, kad joms yra žinomos ir suprantamos visos [CK 6.985](#) straipsnyje bei [CPK 137 straipsnio](#) 2 dalies 4 punkte, 140 straipsnio 3 dalyje bei 293–294 straipsniuose nustatytos taikos sutarties sudarymo ir teisminės bylos nutraukimo pasekmės, t. y. teismo patvirtinta taikos sutartis jos šalims turi galutinio teismo sprendimo (*res judicata*) galią; civilinę bylą nutraukus, vėl kreiptis į teismą dėl ginčo tarp tų pačių šalių, dėl to paties dalyko ir tuo pačiu pagrindu neleidžiama.

Civilinę bylą Nr. e3K-3-38-421-2023 nutraukti.

Priteisti valstybei iš atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Vitera Baltic“ (j. a. k. 302415400) 28,90 Eur (dvidešimt aštuonių Eur 90 ct) bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimą, šią sumą sumokant į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (j. a. k. 188659752) vieną iš biudžeto pajamų surenkamųjų sąskaitų, mokėjimo dokumente nurodant, kad įmokos kodas – 5660, mokėjimo paskirtis – bylinėjimosi išlaidos.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Grabinskas

Donatas Šernas

Jūratė Varanaukaitė